

Uredništvo aprava: Ljubljana, Kollarijeva 4. Telefon 4001-4004. Mesečna naročnina 10 lit. za inostranstvo 12 lit. — Del. rač. Ljub. Lj. 10.506 za naročnike in 10.524 za inostranstvo. Izdajatelj: Slovenski narod. Uredništvo: UPI 3. A. Milano. Reprograf: A. Vreščina.

SLOVENE

JUNI - 1944

23
PETEK

London seit 160 Stunden unter Störungfeuer

Feindangriffe gegen Einschliessungsring an der Orne zerschlagen
129 angloamerikanische Terrorflugzeuge abgeschossen

DNB Aus dem Führerhauptquartier, 2. Juni. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

In der Normandie wurden verschiedene Angriffe des Feindes gegen unseren Einschliessungsring östlich der Orne zerschlagen. Gegen die Landfront der Festung Cherbourg fühlte der Feind mit stärkeren Aufklärungsflügen vor, die abgewiesen wurden. Bei den Kämpfen auf der Halbinsel Cherbourg hat sich der Kommandeur der 43. Infanteriedivision, Generalleutnant Feinlich mit seiner Division besonders ausgezeichnet. Er fand am 17. Juni bei diesen Kämpfen den Heldentod.

Der Grossraum London liegt nunmehr seit 160 Stunden mit nur geringen Unterbrechungen unter unserem Störungsfeuer.

Die Luftwaffe griff mit Kampf- und Schlachtflugzeugen in die Erdkämpfe ein und erzielte in der vergangenen Nacht mit schweren Kampfflugzeugen Bombenerfolge auf Schiffen vor dem Landekopf.

Infolge der hohen Verluste, die der Gegner in Mittelitalien erlitten hatte und die ihn zu grösseren Umgruppierungen zwangen, trat der Feind erst am Nachmittag mit Schwerpunkt beiderseits des Trasimenischen Sees mit starken Kräften zum Angriff an. Unsere Truppen zerschlugen erneut alle Angriffswellen und behaupteten ihre Stellungen. 23 feindliche Panzer wurden abgeschossen. Im Seegebiet von Piombino schoss Marineflakartillerie acht feindliche Jagdbomber ab.

Im Osten scheiterten bei reger beiderseitiger Artillerietätigkeit örtliche Angriffe der Sowjets nordwestlich Tarnopol.

pol, im Raum beiderseits Kowel und südöstlich Witebsk. Ein starker Verband schwerer deutscher Kampfflugzeuge führte in der vergangenen Nacht einen zusammengefassten Angriff gegen den bolschewistischen Flugplatz Poltawa. Dreissig feindliche Flugzeuge wurden am Boden zerstört. Es entstanden grössere Flächenbrände in Flugplatzanlagen und Betriebsstofflagern. Sicherungsfahrzeuge der Kriegsmarine, die bei der Abwehr eines feindlichen Landungsunternehmens gegen die finnische Insel Pysaari eingesetzt waren, schossen sämtliche Landungsfahrzeuge des Feindes und einen Bewacher in Brand. Andere Sicherungsfahrzeuge nahmen in der Narwa-Bucht wiederholt feindliche Minenräumverbände unter Feuer und zwangen sie zum Abbrechen.

Starke nordamerikanische Bomberverbände richteten gestern einen Terrorangriff gegen die Reichshauptstadt. In Wohnvierteln vor allem entstanden Gebäudeschäden und Personenverluste. Durch Luftverteidigungskräfte wurden 67 feindliche Flugzeuge, darunter 52 viermotorige Bomber, zum Absturz gebracht.

Ein britischer Bomberverband griff in der letzten Nacht Orte im rheinisch-westfälischen Gebiet an. Nachtjäger und Flakartillerie der Luftwaffe schossen 62 viermotorige Bomber ab und vernichteten damit über ein Drittel des eingelagerten Verbandes. Einzelne britische Flugzeuge warfen ausserdem Bomben auf das Stadtgebiet von Berlin.

Bei der Abwehr der feindlichen Terrorbomber zeichnete sich in den letzten Tagen eine im Raum von Hamburg eingesetzte Flakdivision besonders aus.

London že 160 ur pod motilnim ognjem

Sovražni napadi proti obkoljevalnemu obroču ob Orni razbiti
Sestreljenih je bilo 129 ameriških strahovalnih letal

Führerjev glavni stan, 22. junija. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

V Normandiji je bilo razbitih več sovražnikovih napadov proti našemu obkoljevalnemu obroču vzhodno od Orne.

V trdnjasko območje trdnjave Cherbourg je tipal sovražnik z močnimi izvidniškimi silami, bil pa je povsod odbit. V bojih na polotoku Cherbourg se je s svojo divizijo posebno izkazal poveljnik 245. pehotne divizije, generalni poročnik Helmich. Pri teh bojih je 17. junija junaka padel.

Področje Velikega Londona je že 160 ur z malimi prekinitvami pod našim motilnim ognjem.

Letalstvo je z bojnimi in borbenimi letali podprlo boje na celini ter je v pretekli noči zadelo z bombami iz težkih bojnih letal več letal pred predmostjem.

Zaradi težkih izgub, ki jih je utrpel v srednji Italiji in zaradi katerih je moral premestiti nasprotnik svoje čete, je pričel sovražnik šele popoldne napadati z močnimi silami na obeh straneh Transimenkega jezera. Naše čete so ponovno razbile vse napadalne valove ter obdržale svoje postojanke. Uničenih je bilo 23 sovražnikovih oklepnikov. Na morskem področju Piombina je sestrelilo mornariško protiletalsko topništvo 8 sovražnikovih letal.

Na vzhodu so se ponesrečili ob majhnem obojestranskem topniškem delovanju krajevni sovjetski napadi severozahodno od Tarnopola, na obeh straneh Kovel ter jugovzhodno od Vitebska. Močan oddelek težkih nemških bojnih letal je izvedel v pretekli noči osredotočen napad proti boljševiškim letališču Poltava. 30 sovražnikovih letal je bilo uničenih na zemlji. Na letaliških napravah ter na skladiščih pogonskega goriva so nastali veliki požari. Varovalne ladje vojne mornarice, ki so sodelovale pri ob-

rambi proti sovražnikovemu izkrcavanju na finski otok Pysaari so zažgale vse sovražnikove izkrcavalne ladje ter neko varovalno ladjo. Druge zaščitne ladje so v zalivu Narve ponovno obstreljevale sovražnikove oddelke čistilcev min ter jih prisilile k umiku.

Močni severnoameriški bombniški oddelki so včeraj teroristično napadli glavno mesto Reicha. Predvsem v stanovanjskih okrajih je nastala škoda na poslopjih ter izgube med prebivalstvom. Sile zračne obrambe so sestrelile 67 sovražnikovih letal, med njimi 52 štirimotornih bombnikov.

Nek britanski oddelek bombnikov je napadel v pretekli noči kraje v rensko-vestfalskem področju. Nočni lovič proti letalsko topništvo letalstva so sestrelili 62 štirimotornih bombnikov ter uničili s tem več kot tretjino napadajočih letal. Posamezna britanska letala so vrgla razen tega bombe na mestno področje Berlina.

Pri obrambi pred sovražnikovimi strahovalnimi bombniki se je v poslednjih dneh posebno izkazala neka protiletalska divizija na področju Hamburga.

Angleško priznanje

Zeneva, 22. junija. Sedaj, ko sprito delovanje novih nemških razstrelivnih snovi postajajo v Angliji glasnejše ter govore o terorju, ne oziraje se na anglo-ameriške strahovalne napade nad nemško področje in druga evropska mesta, prinaša angleški tednik »Church Times« omembe vredno ugotovitev. Tednik navaja:

»Mi smo bili oni, ki smo hoteli s strašnimi posledicami za zdravje evropskih narodov izstradati Evropo ter jo z bombami razdelati. Če pa mi danes prosimo, da naj Previdnost nakloni našemu orožju zmago, potem pač nikoli ne mislimo na to, kako nevedni smo tega. Mnogi izmed nas in predvsem med lordi smatrajo vsako sredstvo za dovolj dobro.«

Sovražnikova razvrstitev proti jugu Cherbourga

Napad na južni rob predmestja — Naraščajoče izgube invazijskih čet

Berlin, 22. junija. Po neuspelem napadu na luko in trdnjavo Cherbourg prvega dne invazije so potrebovali Severnoamerikanci polnih 14 dni, da so se približali zunanjim okrajem Cherbourga. Težke boje in mnogo izgub bo imel sovražnik, predno bo dosegel le izhodiščne položaje za napad na Cherbourg. Nemške zaščitnice mu dajo mnogo dela. Gorsko ozemlje jim olajša odpor proti napredovanju severnoameriškim silam, ki prihajajo severno od Barnewilla in St. Sauveurja ter jim nudi številne možnosti za presenetljive protinapade.

Nasprotnik poizkuša pospešiti svoje napredovanje s stalnimi zračnimi napadi. Brezobzirno je razdeljal cvetoče vasi, ne glede na to, ali so v bližini napadalnih osti ali ob velikih cestah. Razbiti hoče in uničiti vse ter zasedi potem prazno področje brez izgub. Kadar pa vdor oklepniki in motorizirani oddelki v opustošeno pokrajino, jim udari nasproti ogenj nemških grenadirjev in oklepnikov; tako so le ti onemogočili v torek v trdih bojih zahodno od Valognesa poizkus okolitve in proboja, prisilili sovražnika, da se je omejil v zapadnem obalnem področju na izgub polne izvidniške sunke ter se spustil z njim na vzhodni obali, ko je pričel ob potoku Sinopu z napadom, v hude boje. Ogromno število bomb pa prav nič ne moti odpora nemških obalnih obrambnih naprav, ki preganjajo z dobro namenjenimi salvami sovražnikove boje ladje, ki se stalno bližajo severni obali.

Ob južnem zapahu so poskušali Severnoamerikanci razširiti svoje vdorno področje, potem ko so bili prejšnjega dne odbiti z velikimi izgubami na več mestih med Portbeilom in gozdom pri Limoreju ter so usmerili svoje nove napade v torek proti odseku severozahodno od Carentana. Pričakovali so namreč, da bodo mogli iz nekega starega vdornega mesta, ki leži pri Vindefontaineju, prodreti dalje proti zahodu. Takojšnji nemški protinapad je razbil sovražnikov napadalni kij in v poznejšem sunku proti umikajočemu se sovražniku so očistile nemške čete tudi staro vdorno mesto. Pred Vindefontainejem in v sosednji vasi Pretot leži ogromno število padlih Severnoamerikancev.

Na južnem robu invazijskega pred-

mostja je težišče sovražnikovih napadov zopet pri Tillyju. Tukaj so nadaljevali Britanci s svojimi napadi, ki so jih pričeli v nedeljo popoldne. Kakor pred nekaj dnevi na severnem robu Tillyja, tako je tudi tokrat ogromno število britanskih pešcev padlo pred Rottatom.

Tudi vdor oklepnikov ni dovedel sovražnika svojemu cilju, da bi dosegel severno od ceste Caumont—Juvisy—Caen zaželeno postojanko. Nem. čete so vrgle, potem ko so uničile 15 britanskih oklepnikov ostanke sovražnikovih oddelkov na izhodiščne postojanke. Med sovražniki četami, ki so tamkaj posegle v boj, so tudi deli neke britanske oklepniške divizije, ki se je borila tudi v severni Afriki. Ta bi morala že tretjega dne invazije doseči Aunay-sur-Odon. Kljub težkim izgubam je divizija šele sedmega dne invazije opravila polovico predpisane poti.

Da pa ni sovražnik kljub vsem naporom in z največjo uporabo orožja vseh vrst dospel globlje v Normandijo, je za službeno hrabro se borečih oporišč, ki nudijo odpor vsem sovražnim napadom, čeprav so sredi sovražnega predmestja. Eno izmed teh oporišč je bilo omenjeno v vojnem poročilu z dne 21. junija, oporišče, ki ga vodi nadporočnik Egle. V tem oporišču je poleg poveljnika še nadporočnik Weickardt vodnik s 150 vojakmi neke poročevalske enice letalstva in 60 vojakov vojske. Ze prvega dne invazije je bilo to oporišče obkoljeno.

Oporišče so utrčili za obrambo z vseh strani, oboroženo je s strojnimi in protiletalskimi topništvom, kakor tudi s težkim orožjem pehote in orožjem proti oklepnikom; hrabra posadka je odbijala 12 dni naskok številno nadmočnega sovražnika. Težkim zračnim napadom in močnemu obstreljevanju ladijskega topništva so sledili napadi pehote in oklepnikov. Nemški vojakji so vzdržali, uničili 5 oklepnikov ter prisilili sovražnika, čigar mrtvi vojakji so se pred postojanko naravnost kopili, da je prenehal z brezupnim napadom. Sele potem, ko je posadka porabila vse strelivo, je nehala z bojem.

Razen pri Tillyju je nadaljeval sovražnik s krajevno omejenimi napadi severovzhodno St. Lo-ja in vzhodno od reke Orne. Severno Amerikanci so po

krvnem zlomu svojih el dovedli v nedeljo v smeri proti St. Lo-ju nove sile ter poizkušali ponovno vdreti v nemške položaje pri Villersfosseradu. Ti napadi so se ponesrečili, kakor tudi oni napadi britanskih oddelkov, katerih naloga je bila, da vzhodno od reke Orne, onemogočijo nadaljnjo borbo proti tamkajšnjemu predmostju. Najmanj polovica Skotov, ki so napadali zahodno od gozda Bavontu, je padla v nemškem ognju. Protinapad je vrgel britanski bataljon nazaj, v nemške roke pa je padlo več protiolepnih topov in metalecev granat; mnogo mrtvih je obležalo na bojnem polju.

Tudi sovražnikova preskrbovalna in izkrcavalna mornarica, ki je bila v zalivu Seine, je imela izgube. Najnovejši nemški napadi bojnih letalcev so zvišali od 6. junija z letalstvom, odletki mornarice in vojske, izgube sovražnikovih ladij ne upoštevaje izgub, ki so jih povzročile mine, na 43 bojnih ladij od težke križarke do hitrega bojnega čolna, na 110 prevoznih, tovornih, petrolejskih in oklepnih izkrcavalnih ladij, skupno 480.000 tonami. 27 bojnih in 27 trgovskih ladij je bilo potopljenih, ostale pa tako težko poškodovane, da bodo za dolgo dobo neuporabne.

Bodimo složni!

Slovenska domobranstvo in z njimi ves slovenski narod praznuje danes v vsej slovenosti obletnico zmage nad Turki pri Sisku leta 1593. Hvaležno se spominja vseh tedanjih svojih junakov, ki so pod vodstvom Andreja Turjaškega odločilno posegli v boj proti turskim krivolokom in nosilec azijske miselnosti ter s svojim junastvom in požrtvovalnostjo pripomogli do zmage orožju krščanskih narodov. S svojo tedanjo zmago so postavili mejnik v nadaljnem življenju Slovencev ter so za vse poznejše čase odstranili tursko nevarnost, svojemu narodu pa omogočili mirno življenje in ploden razvoj.

Prav je, da se je s to prazno osvežil Slovencev spomin na ta važen zgodovinski dogodek prav v sedanjih časih, da nam bo na ta način postala bolj živa slika tedanje krvave dobe in da bomo še vse bolj občutili razdejane tedanjih dni ter iz odporne sile našega zdravega kmečkega ljudstva v tistih usodnih letih črpali moči za borbo proti sovražniku, ki tudi danes razjeda in ruši našo domovino. Tako je zopet vsa živa pred nami podoba slavnega Andreja Turjaškega in njegove tedanje slovenske vojske. S svojim odločnim posegom v borbo je rešil domovino novega razdejavanja. In za njim je stala vojska slovenskih kmetov in fantov Združenja in enotna.

In prav tako, kakor leta 1593, krvavi tudi danes naša domovina. Samo s to razliko, da so ji leta 1593, prizadevali rane Turki, danes pa njeni lastni sinovi, ki so se ji izneverili, izneverili so vsem njenim tradicijam, svoji veri in se predali popolnoma azijsko boljševiški miselnosti, ki ga na vseh straneh podpira svetovno židovstvo. Tudi danes so večinoma požgani slovenski domovi, porušene slovenske domačije, pobiti najboljši sinovi našega naroda. Komunistični bes se je znesel nad njim v takem obsegu in krivolonošnosti, kakor ga morda niti pod Turki ni bilo in je resno zagrozil narodu v njegovem nadaljnjem obstoju sploh. In prav tedaj, ko je izgledalo, da se že vse ruši in da bo narod zdrvel v prepad, ki so mu ga pripravili narodovi izkoreninjenici in njegovi največji sovražniki, je narod znova izpričal svojo vero v bodočnost in v svoj nadaljnji obstoj ter je poslal svoje najboljšie sinove v Slovensko domobranstvo ter jim zaupal obrambo svoje razdejane domovine. In slovenski domobranci so pod vodstvom svojega generala prezidenta Rupnika že dokazali, da znajo braniti svojo domovino in da jo bodo tudi obranili!

Toda sedanja časi so brez dvoma najtežji trenutki, ki jih je morda sploh kdaj doživljal naš narod. Za vse gre. Za resničen obstoj naroda in ne samo poedinca, za življenje naroda! Taki resni in veliki trenutki pa brezpogojno zahtevajo strnitev vseh pozitivnih, tvornih sil v enoto. Vse osebne koristi se morajo podrediti koristim naroda, skupnosti. Samo tako združeni in samo z domovinsko ljubeznijo ter vero v pravičnega Boga povezani bomo lažje premagali vse težko sedanega časa in vse preizkušnje, ki bodo na naš narod še prišle. Zato so čisto na mestu besede prezidentove: »Za sebičnost, sumničnost in nezaupanje med nami ne sme biti prostora. Kdor s pozitivnimi sredstvi dela za narod v najtežjih časih, narodu le koristi! In pri tem delu je treba zares vse poštno sodelavce združiti v enoto. Naj bi med nami ne bilo nikogar, ki bi zaradi ozkosti, postrankarstva in klikarstva dišečih strasti moral vzeti nase prokletstvo, ki bi mu ga zgodovina slovenskega naroda sicer naprtila.«

Tako poziva prezident, general Rupnik vse Slovence k slogi ter jih roti naj opuste vse malenkostne spore in osebne razprtije in naj služijo vsi res samo svoji domovini in nikomur drugemu, da ne bodo postali grobarji svojega lastnega naroda! Ne prestilimo tega njegovega novega, nad vse resnega poziva in podprimo vsi njegova prizadevanja za rešitev in ohranitev ogrožene domovine.

Robotna letala tudi v sredo nad Anglijo

V Angliji govore le o novem orožju

Stockholm, 22. junija. Angleška poročevalska agencija Reuter poroča: Robotna letala so tudi v sredo jutraj napadla južno Anglijo. Letala so prihajala tekoma noči in tudi podnevi v presledkih nad Anglijo.

Stockholm, 22. junija. »Nekaj vsaj so dosegli Nemci s svojim orožjem: Danes govori vsa Anglija o tem orožju. Vsi ostali vojni dogodki so stopili v angleški javnosti v ozadje.«

S temi besedami je končal vojni dopisnik angleškega tednika »Picture Post« Conrad Bastlans govor v radiju, ko je govoril Kanadi. Opisal je učinke novih nemških razstreliv. Tako je opisal nemško orožje:

»To je stroj, ki leti skozi zrak in povzroča tak ropot, ki ga niti ni primerjati ropotu motornih dirk. Če leti skozi zrak ponoči, sliči velikemu kometu. Mnogi so doživeli neizgovorne s tem orožjem. »On« je poudaril dopisnik, »hvala Bogu še ni.«

Četudi poskuša angleška propaganda prepričati svet, da ni novo nemško orožje nič nevarno, morajo vendar angleški listi, čeprav zelo previdno, počasi pripravljati javnost na resnico.

»Kakšna sreča za onega, ki prebiva danes v srednji ali severni Angliji,« meni londonski časopis »Observer«, ki v svojem poročilu o letalu brez posadke ugotavlja, da so se težave angleškega prebivalstva povečale. Časopis »Daily Mail« javlja, da je potrebno zaradi

stalnih alarmov spremeniti ves sistem obveščanja nevarnosti. Bati se je, da bo v napadenih pokrajinah delazmožnost padla na minimum zaradi pomanjkanja spanja.

Zürich, 21. junija. V nekem poročilu lista »Neue Zürcher Zeitung« iz Berlina čitamo v zvezi z uporabo novega nemškega orožja sledeče ugotovitve:

»Hitler je tudi v tem primeru sledil svojemu preizkušenemu načelu, da je treba stvari, s katerimi razpolaga, prikrivati do ugodnega trenutka, a jih nato z vsemi silami in brezobzirno izvesti. Maščevalno orožje je bilo brez dvoma gotovo že pred daljšim časom in bi njegova uporaba v zadnji zimi sigurno dvignila moralo trpečega prebivalstva ter pomembno olajšala nalogo vlade. Izkušnja, da bi že takrat pričeli z maščevanjem, je bila zelo velika, toda nemški državni kancelar je imel dovolj živčne moči, da je počakal na dan, ki ga je smatral za najprimernejšega. Izbral ga je tako, da so bili zavezniki najbolj občutljivo zadeti. Nemško vojaško vodstvo je hotelo udariti britansko-ameriško invazijo, na drugi strani pa pričakuje posledice v britanski notranji politiki. V zvezi, ki jo bo končno maščevanje izzvalo v južni Angliji, naj propade Churchillova vlada, ki je po uradnem nemškem mnenju edina gonilna sila vojne in ki je zanjo tudi odgovorna.

Das Jubiläum des Sieges bei Sisak — Proslava obletnice zmage pri Sisku

Der Präsident nimmt den Gruss der Ehrenkompanie ab. —Präsident koraka mimo častne čete, ki je bila razvrščena pred častnim grobom.

Während des Gottesdienstes in der Kathedrale. — Duhovniku v Hasanovem plašču sta stregla dva domobranci.

Ljubljana je slovesno proslavila praznik branilcev domovine

Ko so se na predvečer sv. Ahaca zvonovi vseh ljubljanskih cerkva ob osmih zamajali in pet minut klicali vse mesto k molitvi za padle čuvare slovenske zemlje, se je na Orlovem vrhu začela prepleta vojaška svečanost.

Grobice junakov, ki so vsi posajeni s cveticami, je na strani, obrnjeni proti Sancam, v gostem loku obkrožila množica, njej nasproti se je zbral domobranski častniški zbor.

Minuto pred osmo so prišli na pokopališče junakov prezident general Rupnik, hrvaški konzul profesor Baljic, kapetan fregate Kregar in spremstvo ter zastopstvo občine ljubljanske. Na pozdrav g. predsednika: »Domobranci zdravo!« je častna četa, postrojena pod smrekami vrh hriba, odgovorila z gromkim: »Bog daj!« Godba, razvrščena na desnem krilu častne čete,

pa je zaigrala vojaško narodno žalostinko: »Oj ta soldaški bobena«. V mestu so zvonili zvonovi...

Uvod v molitve, ki sta jih opravila višji kurat g. dr. Lenček in kurat g. Kraljič, so bili spet otožno proseči zvoki godbe. Ko sta duhovnika pozvala navzgor k molitvi za padle domobranci in za vse, ki so kdaj padli za slovensko domovino, je ves hrib odmeval od molitve stoglavega zbora. Godba pa je odigrala sklepne akorde molitve.

Med tihim igranjem žalne koračnice sta nato prezident gen. Rupnik in podpolkovnik Vizjak položila dva venca iz belih nageljnov in vrtnic, modrega cvetja in rdečih turških nageljnov, povezana s slovenskimi trakovi, v počastitev padlih borcev za domovino.

Nato je spregovoril g. podpolkovnik Vizjak:

Govor podpolkovnika Vizjaka:

»Vera v božjo pomoč in v lastne sile so najboljši porok narodove bodočnosti«

V usodni borbi dveh svetov je na sv. Ahaca dan 1. 1993 slovenski narod izvojeval odločilno borbo nad Turki — rešil sebe, ohranil vero in očeval evropsko kulturo. Zavezniki čete so bile poražene, slovenski narod je bil sam v uri zmage na bojišču, od usode izbran, da zada odločilni udarec neizmerni bojni sili turškega carstva. David je premagal Goliat — vekovna priča, da duh zmagaue nad silo orožja, luč nad temo in resnica nad prevaro.

Tistega večera, ko so naši pradedje na meče naslonjeni z bregov Kolpe zrla za bežečo turško vojsko, pač niso slutili, da bo 350 let pozneje med slovenskim narodom znova vstal duh odpuščanja Hasana paše, da bodo znova vzplamtele naše vasi, da bodo janičari zopet skrunili božje hiše in slovenske domove, da se bo znova dvigal proti nebu krik mater in nedolžnih otrok. Tisti večer je ponos napolnjeval njih srca in sladko upanje lepših dni.

Na predvečer boja pri Sisku pa ni bilo tako, nema negotovost je stiskala duše naših dedov, ko so zrla neizmerne množice sovražne vojske. Zdi se mi, kakor da danes ves slovenski narod doživlja predvečer bitke pri Sisku. Od usode postavljeni v deželo, kamor udarjajo zadnji valovi daljnega vzhoda — smo Slovenci

poklicani zgodovinski nalogi biti predzidje krščanstva in čuvarji zapadne kulture. Vemo, da so vrednote, za katere se borimo, vredne življenja. Spoznavamo pa tudi zgodovinski nauk bitke pri Sisku: pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!

Danes na predvečer v zgodovini slovenskega naroda — tako usodnega dne — hiti naša hvala misel k davnim dedom, ki so z neizmernimi žrtvami očevali našo domovino. K vsem tistim Slovincem, ki so kdajkoli darovali za domovino svoje življenje, posebno pa še našim mrtvim domobranskim tovarišem. Sv. Ahac je praznik naše vojske, mrtvim junakom v spomin, nam vojakom pa v opomin, da je vera v božjo pomoč in lastne sile najboljši porok narodove bodočnosti.

Ko je g. podpolkovnik pozval navzgor, naj vzkliznejo v spomin padlih trikrat: »slava«, je po hribu odjeknilo kakor grom. Častna četa je strumno izvrtela pozdrav s puško in godba je zaigrala našo himno »Naprej zastava slave«.

Med zvoki koračnice se je začel Orlov vrh prazniiti. Marsikdo pa je ostal ob grobu, kjer je bral na križu znano ime. Ljudje so zatikali v prst šopke: divji nageljni in šentjanžveve kresnice. Tudi svečke so se zasvetile na grobeh.

Spominska sv. maša v stolnici

Ob 8 zjutraj na sv. Ahaca dan pa je bila v stolnici pri glavnem oltarju spominska sv. maša, ki jo je daroval višji kurat dr. Lenček v mašnem plašču, izdelanem iz Hasanovega plašča. Maše se je udeležil prezident general Rupnik s spremstvom in domobranski častniški zbor s podpolkovnikom Vizjakom na čelu. Častne prostore so imeli tudi Turjaški, potomci zmagovalca pri Sisku.

Poleg nad 350 let starega plašča, ki se že desetletja ni več rabil pri sv. maši, je dala izreden poudarek cerkveni spominski slovesnosti vojaška godba, ki je ves čas igrala na koru. Vsa cerkev je bila napolnjena, kakor edino še pri škofovih postnih pridigah. Oči vseh so se

Govor g. prezidenta:

»Strnimo vse svoje narodne moči v enoto!«

Za zaključek spominskih proslav na praznik branilcev domovine je imel g. prezident danes zvečer v radiu naslednji govor:

Slovenci in Slovenke!

Slovenska mladina!

Okrog dve stoletji so turške armade naskakovale Evropo in prinašale narodom evropskega jugovzhoda nedopovedljivo trpljenje.

Tudi naša ožja domovina — prav posebno pa Dolenjska — je morala pretrpeti mnogo nadlog. V nekako petdesetih letih je bilo 200.000 Slovincem deloma pobitih, deloma odvedenih v sužnost; cele pokrajine so bile opustošene in neštivilne slovenske domačije razdejane.

Dolgo je trajalo, preden so se evropski narodi zedinili in ojunčili, da bi se obranili turške nevarnosti in pahnili sovražnika nazaj.

Tudi naši slovenski predniki so se uvrstili med bore, da so tako zadostili svoji dolžnosti, ki so jo imeli do naroda in domovine. Bilo jim je usojeno, da so se prav posebno odlikovali v odločilni zmagi.

Bilo je na dan sv. Ahaca, dne 22. junija 1593. leta, ko so naši hrabri predniki pod poveljstvom kranjskega grofa in cesarskega generala Andreja Turjaškega ter kranjskega plemenitnika Adama Ravbarja v naglem pohodu pohiteli rešiti trdnjavo Sisek. Presenečenje, ki ga je izvršilo le 4—5000 mož, je bilo popolno.

Sisek je oblegala 38.000 mož močna turška vojska pod poveljstvom izredno brezobzirnega beosanskega paše Hasanapaše. Ta je nagal 10.000 mož v trikot med rekami Sava-Kolpa-Odra, da bi se z njimi zoperstavil prodirajočemu Turjanu. Toda v bitki, ki je trajala samo eno uro, so bili Turki popolnoma potolčeni. Le okrog tisoč mož se je rešilo. Večina Turkov je utonila v Kolpi. Med njimi je bil tudi sam Hasanpaša.

Tako je bila izvojevana odločilna zmag, ki je rešila za obrambo važni Sisek in za vselej odstranila turško nevarnost od zapadne Hrvaške in slovenskih predelov.

Kršćanska Evropa je znova zadihala. V naši domovini pa je zavladalo največje veselje, ki je našlo izraza v vročih zahvalnih molitvah za žudežno zmago. V ljubljanski stolnici in v cerkvi sv. Ahaca pri Turjaku sta bili ustanovljeni ustanovni sv. maši na čast sv. Ahacu v spomin na uničeno turško nevarnost in za krepitev krščanstva.

In danes praznujemo spominski dan te zmage. Slovesno ga praznujemo vsi, prav posebno pa naše hlabro, mlado Slovensko Domobranstvo.

Zakaj so dogodki, ki so se za slovenski narod tako slavno in častno odigrali pred 351 leti, tudi za sedanjí rod važni? Zakaj praznujemo 351. letnico onih junških časov in jih kličemo v spomin prav posebno naši mladini?

Tudi takrat so ogrožale Evropo, vso krščansko kulturo in civilizacijo horde, ki so pridile iz stepa.

Tudi takrat so se dvignili k boju skoraj vsi evropski narodi, da bi obvarovali svojo staroslavno, pa vendar vedno mladostno ustvarjajočo celino.

Tudi takrat so nosili nemški vojski glavno težo obrambe in nemški vojskovodje so vodili vojsko, ki je bila sestavljena iz mnogih narodov, — in zmagali, kakor so že tudi prej vselej evropski narodi premagali velikanske horde, ki so iz stepa naskakovale Evropo.

Tudi takrat so končno bili pri sovražniku janičari, kakor so danes v našo sramoto slovenski izmečki in hlapčevski ali briški službi židovskega boljševizma in židovskega gangsterstva, da svoj lastni narod morijo in svojo lastno deželo ropajo in puščajo.

Navzlic vsem podobnostim pa je razlika med tedanjim in današnjim bojem temeljna.

Tedanjí sovražnik je bil hraber, divji in grozen. Hotel je osvajati, hotel jati nas k svojemu bogu, povsod je hotel zasejati seme polmeseca. — Sedanjí sovražnik — žid — pa je strahopeten, podel in zahrbtn. Ne bori se sam. Zastrupil in poneumil je druge narode, da so zanj tepejo, zanj krvavijo in zanj mrjo. Ne zasramuje samo vero v Jezusa Kristusa, temveč tudi vse druge vere. Da; vsem, ki niso židje, odreka pravico do verovanja v Boga. Zakaj samo židje naj bi bili izvoljeno ljudstvo, ki bi mu morale biti na razpolago vse dobrine, vse zlato in vsi užiti zemlji. Mi vsi drugi pa naj bi bili po njihovih zapisani satanu in bi kot živali morali biti vpreženi v židovski jarem. Židovski sadizem židov in uničevalni bes narodov, ki jih vodi židovstvo, gresta zato že preko nezmislja in sta brezmejna. Otroci, žene, stari, bolnišnice, šole, cerkve, cela mesta, staroslavni kulturni spomeniki največje vrednosti, z eno besedo, vse, kar je člo-

z zanimanjem upiralo v častljivo starino karminaste barve, ki je nekdaž odevala uničevalca naših prednikov, zvestih svoji veri sedaj pa služi za božjo službo in nas spominja slavnega dne naše zgodovine, zmage križa nad polmesecem, rešitve slovenskega naroda pred turško sužnostjo.

Ob začetku maše je godba zaigrala svečano »Bog pred Tvojim veličastvom«. Najgloblje sta zajeli srca domači »Lepa si, lepa si roža Marija« in pa »Marija pomagaj nam vojskini čase«. Ob koncu službe božje je narodna himna »Naprej zastava slave« vse navdala z jekleno voljo, bojevati se po zgledu dedov za križ in svobodo, da doživimo novi Sisek, zmago nad komunizmom, zlom, hujšim od Turkov.

več in človeško in ne žid in židovski, mora biti pomorjeno, mora biti porušeno, pa naj je z njimi skupaj ali pa proti njim!

Tako upa lakomna in oblastiželjna židovska zver, da bo postala gospodarica nad vsemi narodi na zemlji in si tako izsilila obljube svojega namišljenega »svetelega pismat«. Ta pohlep je edini voljen židovski zakon.

Tudi malemu slovenskemu narodu židovski besenjeje ne misli priznati. Če bi zmagal žid, bi z drugimi narodi počasi izgini tudi naš narod.

Ker pa je pravi, resnični, pravični in vsemogočni Bog, ki ga nosijo v svojih

srceh častiljubni, pametni, pravicoljuni in hrabri ljudje in narodi, bo On, pa čeprav po najtrši preizkušnji, izbral te narode, da bodo na zemlji v blagor toveštva hodili Njegova pota.

Glejmo, da bomo med njimi tudi al!

Na temeljih, ki ohranjajo in dajo življenjske sile našemu narodu, strnimo vse svoje pozitivne, tvorne narodne mči v enoto! Glejmo samo na narod in njegovo bodočnost; vse drugo pustimo na strani! Čast so težki; zmagovati jih moremo le strnjeni in disciplinirani. I vemo, kaj nam more Previdnost še nameniti. Eno pa je gotovo! Vse težke pakuizacije in vse težave bomo lažje prestali in vse se bo za nas tem bolj ugodno izteklo, čim bolj bomo strnjeni in enotni. Za sebičnost, sumničenje in mzaupanje med nami ne sme biti prostora. Kdor s pozitivnimi sredstvi dela a narod v največjih časih, narodu le krusti! In pri tem delu je treba zares vs poštene sodelavce združiti v enoto. Naj bi med nami ne bilo nikogar, ki bi radi ozkosrčnih, po strankarstvu in karkarstvu dišečih strasti moral vzeti nas prokletstvo, ki bi mu ga zgodovina slovenskega naroda sicer naprtila.

Kot pred 351 leti, tako bo tudi v to borbi božja Previdnost popeljala k zmagi eno narode, ki bodo v službi Dobrega in pravice zastavili vse svoje moči in d kraja izpolnili svojo dolžnost. Na t osnovi šele more dobiti vse naše deb in ves naš trud svoj smisel.

Kakor je dolžnost vsakega, po židovsko boljševiški zaroti ogroženega naroda, za zmago Dobrega moliti, delati, boriti se in v to zmago tudi verovati, tako velja ista dolžnost vsakega Slovenca. Še več! Mi moramo poleg tega še ustvariti enotnost; tako bomo tudi mi deležni blago slova, ki bo brstel iz zmage.

G. prezident v SS lazaretu pri naših ranjencih

Popoldne ob 17. je gospod prezident, div. general Leon Rupnik, v spremstvu domobranskega podpolkovnika Milka Vizjaka, kapelana fregate Kregarja in svojega osebnega tajnika Gabra obiskal slovenske ranjence v oskrbi SS Lazareta, da tako na najlepši način proslavi god sv. Ahaca, zavetnika slovenskega domobranstva.

Gospoda prezidenta je na čelu gospodov zdravnikov, sester in strožnega osebeja sprejel poveljnik SS Lazareta Sturmabführer dr. Schlüter ter ga povedel med ranjence, ki so visokega gosta pozdravili z veseljem in ganjenostjo. Z vsakim se je gospod prezident prav po domače razgovarjal in se zanimal za njihovo razmere, kako je z njihovimi družinami in domačijami, posebno pa še, kje so v bojih s partizani zadobili rane. Ko je vse ranjence razveselil še z zavitki

Zlahtne Morave, je obenem SS lazaretu izkazal hvalečnost Slovincem za pomoč našim ranjencem in bolnikom, ko je v roke poveljnika Sturmabführerja dr. Schlüterja izročil prekrasen bronzni visoki relief. Usmiljenosti z ranjencem v narodu, ki se okoli njega vije primeren napis z letnico 1944.

SS lazaretu iz hvalečnosti poklonjeni visoki relief je odlična umetnina našega uglednega akad. kiparja Božidarja Pengova, ki bo SS lazaretu trajan spomin slovenske hvalečnosti za zgledno tovariško pomoč našim ranjencem, obenem bo pa tudi dostojno predstavil višino našega sodobnega kiparstva.

Pri izročitvi spominskega darila je imel gospod prezident kraji nagovor, nato se je pa za darilo zahvalil poveljnik dr. Schlüter.

Odločnost za boj do končne zmage

Izmenjava prisrčnih brzojavk med Führerjem in Tojem

Berlin, 22. junija. Japonski ministrski predsednik Tojo je odpisal Führeru brzojavko ob priliki prvih uspešnih udarcev proti angloameriški invaziji v Evropi, v kateri je ponovno izjavil, da je Japonska odločena, da ukrene vse, da porazi skupnega sovražnika in doseže končno zmago.

Führer se je zahvalil japonskemu ministrskemu predsedniku Toju v brzojavki, v kateri je izrazil svoje prepričanje o končni zmagi in zadočenju nad tem, da je Japonska v letem duhu odločena, da se bori proti sovražnikom Nemčije in Japonske do uničenja.

Prav tako sta zunanji minister von

Ribbentrop in japonski zunanji minister Sigemitsu izmenjala prisrčni brzojavki, v katerih izražata neuklonljivo voljo, da odbijeta Nemčija in Japonska angloameriški napad s končno zmago.

Japonci zasedli Lining

Šanghaj, 22. junija. Japonski elitni oddelki so zavzeli, kakor posnemamo iz japonskega vojnega poročila v soboto Liling, kjer je kolodvor železnice Hekiang —Kiangsi ter je 30 km vzhodno od Huhova v bližini pokrajinske meje Hunan—Kiangsi. Z izgubo Lilinga so odrezani čungkingški oddelki v severnem Hiangsu od preskrbe od zahoda.

Angloamerikancem dana možnost s primernimi ukrepi izpodkopati moralo finskega ljudstva.

Bukarešta, 21. junija. Romunski tisk proslavlja v prisrčnem tonu junaki boja in svetel vzgled Finske. Neizprosni finški sovražniki Sovjetske zveze, tej deželi ni dovolila, da bi nadaljevala s svojim mirnim obnovitvenim delom. Finska se bori dalje, žrtvuje ter misli z veliko zagrenjenostjo, da jo danes k brezpopojni kapitulaciji pozivajo velesile, ki so ji nekoč svetlovali, naj se upre. Globoko užalosten zaradi obnašanja velesil se pripravlja finški narod na nove žrtve. Gotovo pa je, da bo zgodovina pisala o boju Finske kot o svetlem zgledu za bodoče rodove.

Odpornost finskega naroda je trdna

Berlin, 21. junija. V odgovornih berlinskih krogih so na vprašanje izjavili, da se pri razvoju finških zadev niso pojavili nikakoli novi momenti. Boljšice kaže trdno odporno voljo finskega ljudstva. V Berlinu so iz švedskih virov zvedeli za govorice, po katerih naj bi prevzel do sedanjí zunanji minister Ramsey vodstvo nove vlade. Vendar nimajo o tem nikakega uradnega potrdila.

V ostalem opozarjajo, da je švedski komunistični list »Ni Dag« izjavil, da so zavezniški sporazumski s sovetsko ofenzivo proti Finski ter da se je slednja pričela v popolnem soglasju z Washingtonom in Londonom. Radio Sienentey je izjavil o tej zadevi, da so bila v aprilu prekinjena pogajanja med Finsko in Sovjetsko zvezo in bi bila v vmesnem času

Potek velike bitke pri Marianih

Tokio, 21. junija. O potopitvi ameriške bojne ladje, ki jo je že v tork javiil japonski glavni stan, javljajo sedaj še sledeče podrobnosti:

Ladja je spadala med moderne bojne ladje razreda Jova ter je imela 45.000 ton. Potopljena je bila pri otoku Guam. Težko je bila poškodovana bojna ladja tipa North Carolina, ki ima 35.000 ton. Ta vojna ladja je dohila 13. junija v vodovju Marianov težke zadetke. Dve izmed štirih letalopisil, ki so bile ali težko poškodovane ali zažgane, sta spadali k 24.000 tonskemu razredu Essex, tretja pa je bila predelana 10.000 tonska križarka razreda Independence. Obe potopljeni križarki sta bili zelo veliki, med poškodovanimi križarkami pa so bile tri težke križarke. Poročila zlasti poudarjajo, da vsebujejo ti podatki točno kontrolirane in potrjene podrobnosti.

Izgube Amerikancev na Saipanu

Tokio, 21. junija. Najnovejša poročila z bojišča pripovedujejo o novih težkih izgubah sovražnikovih čet, ki so se izkrcale na Saipanu. Japoncem je celo uspelo, da so po morju obšli iz-

krcevalne čete ter za njihovim hrbtom izkrcali številne tanke, ki so imeli velik učinek pri obrambi. V neprestanih nočnih napadih prodirajo zlasti manjše enidine globoko v sovražnikove črte. Težki obrežni topovi Japoncev na bližnjem otoku Tinjanu stalno obstreljujejo sovražna zbiranja čet na Saipanu ter tamkajšnje ameriške topniške postojanke. Vendar izkrcujejo Amerikanci še vedno nova ojačenja ter jim je uspelo, da so v zaščiti bombnikov prišli v bližino nekega japonskega oporišča na južnem delu otoka. Sovražniku se je tudi posrečilo, da je spravil na kopno nekaj težkih topov, vendar so Japonci vseno lahko okrepili svoje postojanke na višinah, ki so za obvladovanje otoka izrednega pomena. Iz njih vrše protinapade, ki vodijo čisto do ogorčenih borb iz bližine.

Zagreb, V tork so se Hrvati spominjali onih, ki so padli za svobodo domovine. Časopisil poudarjajo, da so oni, ki so žrtvovali za domovino svobodo in življenje, vzor vsemu hrvatskemu narodu v njegovi borbi za osvoboditev ter obstoj hrvatske države.

Slovenci! Slovenke!

Danes, ko se ves svet trese od bobnenja vojne vihre in ko se bližamo odločilnim dogodkom, ki bodo krojili usodo sveta, danes je potrebno, da slovenski narod javno manifestira svojo voljo do življenja in izrazi svojo notranjo solidarnost in stremeljenju po boljši bodočnosti.

Da pokažemo vsemu svetu, da smo Slovenci s komunizmom že krvavo obračunali, da smo iztrebili iz dna korenin našega narodnega drevesa vse, kar je bilo komunističnega, bo

na Kongresnem trgu veliko narodno zborovanje

Slovenci smo v preteklosti že imeli mnoge shode, važne in uspele, toda to narodno zborovanje bo mnogo višje, mnogo pomembnejše, kajti narekujejo ga koristi našega naroda, zahteva ga izredni čas, v katerem živimo.

Slovenci! Slovenke!

Veliko narodno zborovanje naj dokaže vsemu svetu, da je slovenski narod strnjeno okrog svojega voditelja, prezidenta generala Rupnika, brez izjem pristopil k obnovi in zgraditvi novega življenja in da je rušilnemu besu komunistov uspešno zoperstavil svoje gradilno navdušenje.

Oči vsega našega naroda bodo ta dan uprte v belo Ljubljano, srce slovenske domovine, iz katerega bo pognala nova življenjska sila in se kot kri po žilah razmahnila tja do najmanjšega koščka slovenske zemlje.

Tvoja narodna dolžnost, Slovenec in Slovenka je, da se zborovanju udeležiš in s tem pokažeš, kako se zavešaš veličine usodnega trenutka, v katerem živi tvoj narod, da s svojo udeležbo dokažeš, da si Slovenec in da to hočeš ostati!

Podrobnosti o zborovanju samem bodo pravočasno objavljene. Običajna protikomunistična predavanja v tednu zborovanja od 25. junija dalje zaradi priprav odpadejo!

Pripravljalni odbor.

Z Reke

Trafika v žepu. Brezposelni mehanik Anton Scordo se je posvetil prodaji tobaka kar na cesti. Ponujal je cigarete in tobak mimoidočim, toda med vsemi temi je našel tudi na nekoga, ki je uslužben na oddelku za zatiranje črne borze. Povabil ga je s seboj in ko je Scordo izpraznil žep, je prišla na dan kar mala trafika. Imel je 209 cigaret italijanskih in nemških znamk, 29 cigar znamke »Branca«, 30 gramov rezanega tobaka, 40 zavojčkov cigaretnih papirčkov in vžgalnik brez žiga. Ko so se na njegovem domu naredili preiskavo, so našli še 220 gramov tobaka. Malemu trafikantu so zaplenili njegovo blago, pred sodiščem pa se bo moral še zagovarjati zaradi prestopka.

Tatvina. Gospod Milan Pitič iz ulice Bedini št. 2 je popoldne odšel od doma. Med tem so prišli v njegovo stanovanje neznani zlikovci in odnesli tri pare moških čevljev, štiri rjuhe,

tri odeje in dežni plašč, poleg tega pa še perilo. Pitič je okrošen za nekaj tisoč lir.

Iz Trsta

Zrte bombnega napada. V drugem seznamu žrtv bombnega napada dne 10. junija so tudi naslednji: Gizela Bais, Franc Barba, Albina Pison, Celestina Kert, Gvido Cimprič, Karla Felkl, Andrej Flego, Emilija Furlan, Ivan Glavina, Marij Jaskij, Josipina Kofon, Arnold Kren, Jakob, Gizela in Marija Lovisek, Vladimir Moze, Albina Orel, Karla Paškulin, Marija Paljaga, Ivana Popej, Viktorija Por, Renato Prele, Anton, Avreljia in Ivana Zicherl, Sergij Stokovac, Lucija Tejon, Pavel Trojer, Marij Kapelan.

Novice s tržaške univerze. V četrtek 22. t. m. zvečer je bil v vseuč. avli koncert za akademike in njihove sorce. — V četrtek so se v inštitutu zopet pričeli tečaji za kemijo.

V 10 letih izdanih 866 del v 3.500.000 izvodih

Statistični odsek mestnega poglavarstva, ki ga z vso vestnostjo in spretnostjo vodi direktor dr. Bajec, sestavlja za vsako leto razne statistične tabele in zbirne statistične gradivo iz vseh panog gospodarskega, kulturnega in politično-socialnega življenja mesta Ljubljane. V debelim letopisu, ki je sestavljen iz rokopisov, so navedeni podatki o najrazličnejših zadevah in dajejo splošno sliko o stanju mesta in mestne občine za dobo zadnjih deset let od 1933 naprej. Odsek je med drugim skrbno sestavil zelo zanimivo in poučno statistiko o ljubljanskem knjižnem trgu za dobo od 1933 do 1943. Prav ta statistika nam je zgovorna dokaz, koliko lahko premore majhen narod, kot je Slovenski, na kulturnem polju in smo Slovenci lahko s to statistiko ponosni napram velikim sosedom.

V statistični tabeli so zbrani podatki, koliko knjig so izdala razna, le v Ljubljani poslujoča založništva, ki jih je 19 po številu. V 10 letih je teh 19 založb izdalo 866 knjig, največ Ljudska knjižarna, ki jih je sama izdala 214. Od teh knjig je bilo 614 izvirnih — Ljudska knjižarna sama 172 — in 252 prevodov, med temi 42 prevodov Ljudska knjižarna. Po vsebini in stroki je bilo 327 lepo-

slovnih, 127 znanstvenih, 18 gospodarskih, 125 mladinskih, 167 učbenikov in 102 raznih drugih.

V kolikor skupnem številu je izšlo omenjenih 866 knjig? Skupna naklada vseh v desetih letih izdanih knjig je znašala 3.500.220 izvodov. Naklada od Ljudske knjižarne izdanih knjig je znašala 685.600 izvodov. Po vsebini se je celotna naklada razdelila: 1.244.370 leposlovnih, 45.500 umetniških, 171.677 jezikoslovnih, 76.800 zemljepisnih in zgodovinskih, 122.050 ostalih znanstvenih, 7000 tehničnih, 63.300 gospodarskih, 74 tisoč nabožnih, 737.393 mladinskih, 784 tisoč 675 učbenikov, 12.100 sportnih in 162.155 raznih. Od prevodov je bilo 49 iz slovenskih jezikov, 41 romanskih, 76 germanskih, 23 iz drugih jezikov.

Ti splošni statistični podatki nam jasno kažejo, kako slovenski narod ljubi lepo knjižo in koliko za njo žrtvuje. Marsikoga bo pa tudi zanimalo vprašanje, kakšno vrednost naj bi predstavljala gorenja milijonska naklada izdanih knjig. Naj povprečno računamo, da je bila cena za vsak izvod najmanj 20 lir, potem so bile pač vse te knjige vredne najmanj 70.104.400 lir. Bo pa ta vrednost predstavljala gotovo še večjo vsoto.

Osebnosti

Problema. Včeraj dopoldne ob devetih je bil na ljubljanski univerzi promoviran za doktorja teologije g. dr. Anton Trdan, doma iz Zadolja pri Ribnici. Slovenski podelitvi doktorske časti in podelitvi diplome so poleg zastopnikov vseučilišča prisostvovali tudi njegovi številni stanovniki tovariši in prijatelji ter zastopniki ribniške doline. Njihovim čestitkam se pridružujemo tudi mi in mlademu doktorju iskreno čestitamo!

Zgodovinski paberki

23. rožnika:

1737. leta je Robert Clive zmagal pri Plassey nad Francozi in njihovimi zavezniki. Angleži so obrnili pozornost na Indijo še v 18. stoletju. Vzhodno indijska delniška družba je začela tekmovali z Nizozemci, tedaj prvo pomorsko silo sveta, s Portugalski in Francozi. Angleži so pogladi Portugalske z Malabarske obale, pa se morali zadovoljiti z utrjenimi območji nasebini in trgovskimi skladišči: Surat (1612), Madras (1640), Bombay (1661) in Kalkutta (1686). V tem so pa zrastle Angležem nevarni tekmeči v Francozih. Ti so se v času Ludovika XIV. usidrali v Prednji Indiji in po razpadu države velikega mogla leta 1707, naglo širili svojo oblast v notranjost polotoka. Zlasti v času avstrijske nasledstvene vojne, ki so jo Francozi in Angleži bili tudi na morju in v kolonijah (1740-48), so doživeli slednji ponovne poraze. Dupleixu se je posrečilo, da je utrdil francoski vpliv v notranjosti polotoka. Francoška vlada je kazala premalo razumevanja za Dupleixovo delo in ga odločilno in to prav v času, ko se je imel boji za Indijo odločiti. Podobno kot v avstrijski nasledstveni vojni so prenesli Angleži težnjo svojega delovanja tudi v njenem nadaljevanju — sedmletni vojni (1756-63) na morje in v kolonije. Guverner angleške Vzhodnoindijske družbe Robert Clive je osvojil Bengalijo in premagal pri Plasseyu Francoze ter njihove zaveznike. V pariškem miru so sicer Francozi obdržali trgovska oporišča ali njihov vpliv v Prednji Indiji je popolnoma izgini. Angleži so postali nemoteni gospodarji, v kolikor jih

niso preko Irana in Pamiira ogrožali Rusi in v poslednjem času Japonci.

1763. leta se je rodil kasnejši ljubljanski škof Avgustin Gruber. Bil je sin bogatega dunajskega trgovca, pa je hotel postati diskalec, a je izstopil in končal teološke študije v dunajskem generalnem semenišču. Po ordinaciji je služboval v raznih krajih, bil do 1806. leta nižjeavstrijski vladni svetnik in referent za cerkvene in šolske stvari, kot član centralne dvorske komisije (od 1814. l.) in referent za cerkvene zadeve je sodeloval pri organizaciji litrskih pokrajin, ki so prišle 1814. pod Avstrijo. Ko je umrl škof Kančič, je bil za novega ljubljanskega škofa imenovan Gruber (1815. l.). Ljubljanski škofijo je vodil do 1824. leta, ko ga je nasledil Wolf, mod tem ko je sam postal solnograški nadškof. Gruber je prišel v Ljubljano z glasom dobrega šolnika, a brez znanja slovenščine, v kateri se je pa v našem mestu kmalu pridigati. V naše cerkveno-upravno življenje ni krepkeje posegel. To je bilo v skladu z vsem njegovim značajem, ki ni iskal sporov, marveč je vedno skušal pomirljivo vplivati, kar se je pokazalo zlasti pri njegovem prijenjivni odnosu do jansenizma, ki jim sicer v srcu ni bil naklonjen. Glede slovenskega šolstva, ki ga je po zlomu francoske oblasti vodil zopet škofski konzistorij, je temu prepuštil, da je svobodno odločal in stavljal predloge. Za kanonike je imenoval duhovnike, ki so vzorno delovali v duševnem pastirstvu in pospeševali ljudsko šolstvo. Tako je stolni kapitelj kmalu izgubil svojo prejšnjo plemiško večino.

1866. leta so Prusi prekorčili avstrijsko mejo in začeli s tem boj za rešitev nemškega vprašanja.

Prijava gradiva

Seš Pokrajinske uprave je z ozirom na vprašanje, kaj je razumeti pod pojmom gradivo in pomožno gradivo v smislu navedbe Vrhovnega komisarja o ureditvi gradbene delavnosti z dne 9. maja 1944 v smislu čl. 9 te navedbe izdal naslednje tolačenje:

Pod pojmom gradiva je všteti vse stvari, ki so določene za porabo pri kateri koli vrsti gradnje, torej tudi pri nizkih stavbah, kot sestavni del — pod pojem pomožnega gradiva pa je všteti vse one stvari, ki se pri gradnjah uporabljajo za njihovo zunanjo, ne več bistveno dodelavo.

V zvezi s tem opozarjamo ponovno vse zainteresirane, da je treba priložiti vsak mesec zaloge gradbenega gradiva do 5. v mesecu. Nadalje opozarjamo vse zainteresirane, da je pomekl tudi rok iz čl. 2 odst. 2 že navedene navedbe, po katerem je dovoljeno nadaljevanje gradnje po uveljavljeni navedbi in da morajo zato i zasebniki i podjetja, ki so v posesti gradiva, pomožnega gradiva ali gradbenih strojev, vložiti predpisano prijavo pri šefu Pokrajinske uprave, odd. VIII, odsek za oskrbo. Kdor ne bo vložil prijave, bo kaznovan v smislu čl. 8 te navedbe. Za kaznovanje je pristojno sodišče.

Za današnji dan

Koledar

Petek, 23. rožnika: Agripina, devica in mučenica; Ediltruda, kraljica, sveta žena, devica in ustanoviteljica reda; Eberhard, škof.

Sobota, 24. rožnika: Rojstvo Janeza Krstnika; Neronovi, mučenice; Faust, mučenec.

Dramsko gledališče

Zaprto.

Operno gledališče

Zaprto.

Kino Matica

»Stramele ob 15 in 19.

Kino Union

»Marija Stuart ob 15 in 19.15.

Kino Sloga

»Moji štirje mladi ob 16 in 19.

Lekarniška služba

Nočno službo imajo lekarnarji: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62; mr. Garts, Moste, Zaloška cesta.

Der Deutsche Berater in Laibach

Amt: Soziales Hilfswerk

Verlautbarung

Die Gutscheine zum kostenlosen Bezugs der auf Grundkarte für den Monat Juli 1. J. erhältlichen Lebensmittel werden in den Kanzleiräumen Bleiweisstrasse No 13-I gegen Vorweisung des Hilfswerk-Ausweises und des Unterstützungs-Büchleins an folgenden Tagen in der Zeit von 7 bis 12 Uhr ausgefolgt:

1—200 am Montag den 26. Juni
201—400 am Dienstag den 27. Juni
401—600 am Mittwoch den 28. Juni
601—800 am Donnerstag den 29. Juni
801—1000 am Freitag den 30. Juni
1001—1200 am Samstag den 1. Juli.

Aufforderung

Die Ruhegehaltsempfänger der ehemaligen österreichischen Wehrmacht und der Staatsämter von der XI. Rangklasse aufwärts, die sich am 3. Nov. 1918 bereits im Ruhestandsverhältnis befanden, oder die nach diesem Zeitpunkt automatisch in das Ruhestandsverhältnis versetzt und nicht in die jugoslawische Wehrmacht, bezw. Zivilstaatsdienst übernommen wurden, mögen sich sofort beim gefertigten Amte während der Amtsstunden von 15 bis 18 Uhr melden.

Amt: Soziales Hilfswerk,

Bleiweisstrasse 13/I.

Der Leiter des Sozialen Hilfswerkes:

Klösch e. h.

Nemški svetovalec v Ljubljani

Urad za socialno pomoč

Razglas

Nakaznice za brezplačno nabavo živil na osnovno živilsko nakaznico za mesec julij t. l. se bodo razdeljevale v pisarniških prostorih Bleiweissova cesta 13-I na predložitve izkaznice Hilfswerk-Ausweis in podporne knjižice v sledečih dneh od 7—12 ure, in sicer v sledečem vrstnem redu števil:

1—200 v ponedeljek dne 26. junija
201—400 v torek dne 27. junija
401—600 v sredo dne 28. junija
601—800 v četrtek dne 29. junija
801—1000 v petek dne 30. junija
1001—1200 v soboto dne 1. julija.

Poziv

Upokojenci bivše avstrijske oborožene sile in državnih uradov od XI. položajne skupine navzgor, ki so 3. novembra 1918. že bili upokojeni, ali oni, ki so po tej dobi bili avtomatično upokojeni in niso bili sprejeti v jugoslovansko oziroma civilno državno službo, naj se javijo takoj pri podpisanim uradu med uradnimi urami od 15. do 18. ure.

Urad za socialno pomoč,

Bleiweissova 13/I.

Vodja Socialne pomoči:

Klösch i. r.

RAZSTAVA
MIKLA VEČ
PASAŽA - KOS

Droline novice

Requiem za pokojno g. Jelico Kostli bo 23. junija t. l. ob 7 v župni cerkvi Marijinega Ožnanjenja.

Trije orkestri, dve pevski skupini in cela vrsta solistov, bodo sodelovali na javnem pianem večeru, ki bo v ponedeljek, 26. junija 1944 ob 19 v veliki unioński dvorani. Prireja ga ljubljanska radijska postaja (Sendergruppe Adriatisches Küstenland — Sender Laibach). S sega bo vedel po vsej poedine točke sporeda Božo Podkrajšek, a Saljivo recitalo pa bo nastopil g. Frano Lipah. Vstopnice za to edinstveno prireditel so že v predprodaji v knjižarni Glasbene Matic.

III. sklepna produkcija Glasbene akademije se vrši danes, v petek, 23. junija ob 17.30 zvečer v veliki filharmonični dvorani. Na sporedu so pevske in instrumentalne točke, med drugimi Haydnov koncert za violončlo, Izvajajo jih gojenec in gojenke: Kozlevar, Skrbinski, Gregorič, Pehani, Sterle, Bernetič, Kos in Poljanšek iz šole rektorja Beletta, prof. J. in A. Ravnika, Koroska in Sedlbauerja. Sporedi po 6 in 3 lire so v predprodaji v knjižarni Glasbene Matic in pri večerni blaginji.

Kresni večer v narodnem življenju je vsebina junjske »Slovenske slikarice«, ki je na sporedu ljubljanskega radia (Sendergruppe Adriatisches Küstenland — Sender Laibach) v petek, dne 23. VI. t. l. od 20.15 do 22. V tej slikarici bomo lahko v duhu prisostvovali raznim več ali manj znanim narodnim običajem, ki jih bodo izvajali, v obliki zvočnih slik, delatni deloma v naravi. Spored bodo izpolnjevali narodne in umetne pesmi, ki jih bo pel fantovski zbor, glasbene točke, ki jih bo izvajal instrumentalni kvintet ter recitalje članov narodnega gledališča gospe Milve Umkar. Boltarjevo in gospe Janeza Cesarja. Večer je sestavljen in izvedbo vodi g. prof. Jože Peterlin.

Učite se strojeplisat! Novi eno, dvo. in trimesečni tečaj — dnevi in večerni — pričenja 26. in 27. junija. — Ponk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji in izbiri obiskovalcev. Moderna strojeplisnica, desetprstna metoda. — Učenja zurna — Vpisovanje dnevno. — Praktično znanje vsakomur koristno.

Kundmachungen der Ernährungsanstalt

Abgabe vom Fleisch

Verbraucher bekommen am Samstag, den 24. d. M. bei ihren Metzgeru je 10 Dg Rindfleisch gegen Abgabe von Abschnitten »No 33, 34 — Juno der vom SVA in Laibach ausgegebenen Junigrundbesitzmittellkarten.

Verbraucher, die Salami bekommen haben, bekommen nur 5 Dg Rindfleisch auf die Person auf den Abschnitt »35 — Juno.

Berechtigte Verbraucher in den Gemeinden Ježica, Polje, Dobrunje und Rudnik bekommen je 10 Dg Rindfleisch gegen Abgabe von Abschnitten »No 1, 2, — Juno der Junigrundbesitzmittellkarten.

Abgabe von Kartoffeln

Verbraucher in der Stadt Laibach, die bis jetzt keine Kartoffeln auf den Abschnitt No 33 der Kartoffelkarte begeben haben, bekommen sie den 23. d. M. bei nachstehenden Firmen:

Kmetijska družba (Novi trg), I. Del. konzum. društvo (Kongresni trg), Nabavljana zadruga drž. uslužbenec (Vodnikov trg).

Obvestila Prehranjevalnega zavoda v Ljubljani

Prodaja mesa

Petrošniki prejmejo v soboto, 24. t. m. pri svojih mesarjih po 10 dkg mesa proti odvzemu odrezkov št. 33, 36 Juno junjske živilske nakaznice izdane od Mestnega prehranjevalnega urada v Ljubljani.

Petrošniki, ki so prejeli salame dobijo mesa na odrezek št. 56 t. l. 5 dkg na osebo. Upravičeni petrošniki v občinah Ježica, Polje, Dobrunje in Rudnik prejmejo po 10 dkg mesa proti odvzemu odrezkov št. 1, 2 Juno junjske živilske nakaznice.

Razdeljevanje krompirja

Petrošniki v mestu Ljubljani, ki so niso dvignili krompirja na odrezek št. 33 nakaznice za krompir, ga dobijo 23. t. m. pri naslednjih trgovcih:

Kmetijska družba (Novi trg), I. Del. konzum. društvo (Kongresni trg), Nabavljana zadruga drž. uslužbenec (Vodnikov trg) in Nabavljana zadruga drž. želez. (Cesta 800 lot Ljubljane).

Abgabe von Eiern

Wer noch keine Eier auf den Abschnitt »Jun — 76« begeben hat, kann sie in nachstehenden Milchläden bekommen:

Anderl (Predjanska 8), Kalan (Cesta V.23), Zorč (Tržaška 81), Novak (Tržaška 11), Zakossek (Ilirska).

Mit 30. Juni ist die Verteilung von Eiern auf diesen Abschnitt abgeschlossen.

Abgabe von Milchkarten

Kinder bis zum 10. Lebensjahr und Altersberechtigzte begeben in ihren Milchläden Milchkarten. Wer bis zum 30. d. M. Karten nicht begeben wird, bleibt am 1. Juli ohne Milch. In der Milchabteilung in Maistrova 10 werden Karten nur an gerechtfertigte Säuglinge nach diesem Zeitpunkt und zwar nur von 8.30 bis 11.30 Uhr abgegeben werden. Bechten sie sich deshalb mit der Kartenabholung!

Razdeljevanje jaje

Kdor ni dvignil jaje na odrezek »Jun — 76«, jih lahko dobi v naslednjih mlekararnah: Anderl (Poljanska 8), Kalan (Cesta V.23), Zorč (Tržaška 81), Novak (Tržaška 11), Zakossek (Ilirska).

S 30. junijem je razdeljevanje jaje na te odrezke zaključeno.

Oddaja mlečnih nakaznic

Otroci do 10. leta in starostni upravičenci dobijo v svojih mlekararnah mlečne nakaznice. Kdor do 30. t. m. nakaznice ne bo dvignil, bo ostal s 1. julijem brez mleka. Mlečni odsek v Maistrovi ulici bo oddajal po tem roku le upravičencem zamudnikom in sicer le med 8.30 — 11.30. Pohitite zato z dviganjem nakaznic!

Naročajte »SVET«

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska Drama:

Eugene Scribe: Kozarec vode

(Premiera 18. junija 1944)

Po presledku nekaj let je prišla ponovno na oder Scribeova komedija »Kozarec vode«. Kakor je ob koncu 18. stoletja životala francoska veseloigra in je Scribe prinesel spet nekaj novega, tako nam je to delo tudi še zdaj dobrodošlo. Seveda mu manjka Moliérove globine in Beaumarchejeve veselosti, ima pa vendar nekaj, kar privlači našo pozornost, to so dobre in posrečeno prikazane intrige, ki zelo naravno in neprisljčno gibljejo dejanje.

Toda Scribeova dela imajo le sama v sebi ves smisel. Za nje ni važen stil, niti misel in ne poezija. Dovolj je, da je drama dobro zgrajena, dogodki in značaji so za avtorja kot kolesa v stroju. Pisatelj izbira pogosto drzne in nevarne situacije, a jih zelo spretno izpelje. Človek je ves navdušen, ko sledi razvoju dejanja, a tudi rahlo razočaran, ko je konec.

»Kozarec vode« je vzor historične komedije. Osebe sicer niso resnične zgodovinske podobe, vendar jim je dal pisatelj poteze in vdahnil življenja, da so povsem verjetne. Komedija je polna obratov in najrazličnejših posrečenih situacij, vse pa gibljejo spletke. Človek ima pri vsem vendar občutek, da se pisatelj nekoliko

polgira z dvorom in vsemi služabniki. Vse je močno enostavno za današnje pojme. Morda je v tem še največja odmaknjenost.

Dejanje in vlado angleške kraljice Ane giblje ljubezen. Kraljico srce se je vnelo za mladega Mashama, katerega pa ljubi tudi prva dvorna dama. Slabotna kraljica je vsa pod vplivom svoje okolice. Najprej je poslušno orodje vojvodinje, prve dame, ko pa odkrije, da tekmuje z njo v ljubezni, se nagne h drugi stranki in zavzre nekdanjo svojo najboljšo prijateljico in svetovalko. Ko bi nazadnje kmalu podaniki zvedeli za kraljico ljubezen, jo reši Masham sam, ker ima rad mlado Abigailo. Tako se te nerodnosti srečno razpletajo in zaključijo z zmago voditelja opozicije, vikonta Bolingbroka. Vsi, ki so mu pomagali do ministrskega stola, pa so tudi poplačani: ljubeči se par doseže svoj cilj.

Delo je režiral g. prof. Šest. Ni se toliko trudil, da bi dal predstavi bleščeč sijaj in učinkovitost. V tem ga tudi ni podpirala scena inž. Franza. Tako je bil ta dvor prikazan precej po domače. Nastopajo sicer dvorjani in dvorjanke, a tako zelo skromno in tiho, da bi jih lahko pogrešali. Pogrešali v zasebnem stanovanju kraljice. Pri kraljičini igri, ob obisku poslanika Ludovika XIV., pa se mi zdi le premalo ceremoniale. Scenograf seveda tudi ni mislil na tista me-

sta v igri, ki bi ji bilo treba podčrtati in dvigniti. Tako kraljičin prestol utone in se zgubi med dvorjani. Scena je zelo pomenovljena, trpi pa ta račun celotna podoba dela. Tudi »vpite« množice bi lahko izostalo, ker hrešanje plošče učinkuje prej negativno kot pa učinkovito. Tako je ta zunanja podoba predstave zelo skromna in neznačajna, tudi neizdelana, kar je bilo navadno v režiji prof. Šesta do zdaj vsaj, močno važno.

Igralci, ki v prvem dejanju še niso bili povsem zaživi v svojih vlogah, so v drugem delu predstave svoje naloge zelo posrečeno rešili. Izredno lepa je podoba kraljice Ane, ki jo je ustvarila g. Nablocka. Izbrala je vse svoje bogate zaklade igralске izraznosti. Njena igra je čudovito naravna, nepriključna in resnična. Najmanjši občutek in neznačajni dogodek najde v njej svoj odziv. Ne trudi se, da bi prikazala smešno podobo, ustvari jo mimogrede, če je to potrebno. Ta kraljica je res povsem naravna in v vseh podrobnostih prepričevalna, ena najlepših podob te naše igralke. — Vikont Bolingbroke g. Vl. Skrbnika je posebej intrigant, ki zelo spretno vodi dejanje. V začetku je sicer nekoliko tihi in nerazumljiv, kasneje pa posrečeno rešuje vse položaje. — Prvo dvorno damo, vojvodinjo Marlborough, igra g. M. Danilova zelo prepričevalno in naravno. Kakor ta vloga zelo igralki odgovarja, tako ne leži ljubimec Macham g. Nakstru. Zdi se, da bo mogel mnogo večji uspeh doseči s karakternimi vlogami, kakor jih je že nekaj zelo dobrih svoj čas ustvaril. — Abi-

gaila g. V. Juvanove je posrečena in prirčna podoba mladega dekleta. Bledo podoba francoskega poslanika Torcyja, kakor jo je ustvaril pisatelj, igra gosp. Verdonik. — Nekoliko narejen in oglat je kraljičin vrtar g. Raztresena. Razen teh nastopa še gđ. Puglieva, poslanka, dvorjani in dvorjanke.

Več pažnje kot na sceno je bilo posvečeno kostumom, ki so bili narejeni po načrtih g. Kačerejeve.

Prevod dramaturga, g. Modra je lep in tekoč.

Sklepna produkcija Glasbene akademije

Na zadnjem nastopu gojencev in gojenk Glasbene akademije so imeli poslušalci priliko slišati vrsto točk iz raznih panog glasbenega ustvarjanja. Mnogo od teh točk so bile podane z že visoko stopnjo umetniškega razumevanja; pa tudi gojenci, ki so po šolanju še v nižjih letnikih, so pokazali pri svojem delu resno stremeljenje po čim večji izpolnitvi svojega znanja.

Relativno večino sporeda so izpolnili pianisti in sicer Andrejčič Sonja, Bučar Tatjana, Jerman Veronika, Wohinz Marija in Perušek Dana. Ti študirajo pri profesorjih Vogelnikov, Ant. Trostu in J. Ravniku. Kot vedno pri podobnih nastopih tako moramo tudi pri teh izvajanjih vpoštevati različno dolgo dobo šolanja, ozir pa je treba imeti tudi na mnoge subjektivne mo-

mente, ki oviravno ali pospešujoče vplivajo na izvedbo. V splošnem lahko rečemo, da so bile vse klavirske točke podane zadovoljivo, nekatere celo prav odlično. — Pevsko umetnost so zastopali tenorist Kopal Ljubomir, sopranistka Malnarčič-Trost Milena, sopranistka Jančar Angela in baritonist Dušan Pertot. Te so pripravili za nastop profesorji V. Wistinghausanova, Ang. Trostova in A. Darian. Glede izvedbe velja isto kot pri pianistih, le s pripombo, da so pri pevcih bolj kot kje druge opazne razne tehnične pomanjkljivosti, pa tudi subjektivno razpoloženje igra večjo vlogo. Zato pa imajo tudi pozitivne strani toliko večje cenno. Velikih ekstremov ne v eno ne v drugo stran ni bilo opaziti, vendar so bila izvajanja po večini razveseljivo usmerjena v pozitivno smer. Poleg omenjenih točk smo slišali še eno flavtistino (Tušar Jaroslava iz šole prof. Korošca), enega klarinetista (Kornac Zoran iz šole prof. V. Launa) in enega violinista (Rotar Jože iz šole prof. K. Rupla). Tudi te točke so bile podane z dobro tehniko in z lepim glasnim razumevanjem.

Klavirsko spremljavo so oskrbeli Perušek Dana, Osana Jože, prof. M. Lipovšek, Wohinz Marija, prof. M. Saneinova in Kraljevska štefka. Na sporedu so bile štiri slovenske točke. Občinstvo, ki je veliko filharmonično dvorano prilično napolnilo, je vse nastope sprejelo z velikim odobravanjem. M. T.

